

Regeringskansliet Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet

Begäran om yttrande över remiss av Boverkets rapport En gemensam väg för PBL-ärenden (2025:20), LI2024/02009

Er beteckning: LI2024/02009

Sammanfattning

Länsstyrelsen Östergötland ser i huvudsak positivt på Boverkets rapport om utredningen av förutsättningarna för ett nationellt system för PBL-ärenden med tillhörande klassificeringsstruktur. Detta är ett viktigt steg i det fortsatta arbetet med att realisera en digital samhällsbyggnadsprocess.

Länsstyrelsen instämmer i att det finns ett stort behov av de i rapporten eftersträlvade syftet att öka enhetlighet, effektivitet och rättssäkerhet i kommunernas hantering av PBL-ärenden vilket sannolikt kan uppnås med det i rapporten föreslagna nationella ärendehanteringssystemet.

När det gäller klassificeringsstrukturens innehåll ser Länsstyrelsen att benämningar av objekten med fördel skulle kunna förtydligas så att risken för inkonsekventa tolkningar minskar och på så vis kan ärendehanteringens effektivitet samt kvalitén på jämförbar statistik säkerställas. Förslagsvis omarbetas objekt-tabellen i två nivåer där huvudobjekten ges underobjekt.

Länsstyrelsens synpunkter på förslagen

Övergripande synpunkter

Länsstyrelsen ser i huvudsak positivt på Boverkets rapport om utredningen av förutsättningarna för ett nationellt system för PBL-ärenden med tillhörande klassificeringsstruktur. Detta är ett viktigt steg i det fortsatta arbetet med att realisera en digital samhällsbyggnadsprocess.

Länsstyrelsen instämmer i att det finns ett stort behov av de i rapporten eftersträvade syftet att öka enhetlighet, effektivitet och rättssäkerhet i kommunernas hantering av PBL-ärenden.

Förslaget om ett nationellt ärendehanteringssystem med tillhörande nationell klassificeringsstruktur ger sannolikt ökad rättssäkerhet generellt och ökad effektivitet även i överklagade ärenden som också kan korta sina handläggningstider.

För att säkerställa långsiktig nytta och underlätta kontinuitetsarbetet med klassificeringsstrukturen även vid kommande lagändringar är det en fördel med ett nationellt (statligt förvaltad) ärendehanteringssystem för att införandet ska bli likvärdigt över hela landet. Det är dock viktigt att klassificeringsstrukturen är användarvänlig och speglar det praktiska arbetet med ärendehantering för att få ut maximal enhetlighet/effektivitet vid handläggning och tillförlitlighet av statistik. För att nå full potential med ett nationellt ärendehanteringssystem bör klassificeringsstrukturens objekts- tabell ses över av en arbetsgrupp med bred erfarenhet av såväl handläggning som överprövning.

Klassificeringsstruktur

Länsstyrelsen har inget att invända mot den övergripande strukturen på föreslagen klassificeringsstruktur.

Länsstyrelsen konstaterar att det vid hantering av överklagade PBL-ärenden i många fall är otydligt för vilken typ av åtgärd och objekt som PBL-beslut gäller. Detta är sannolikt en konsekvens av att varje kommun har skapat sin egen struktur för ärendeklassificering och beskrivning av åtgärd samt att besluten i hög grad hänförs till enbart rubrikens innehåll. En nationell klassificeringsstruktur främjar därför tydlighet i alla led.

När det gäller klassificeringsstrukturens innehåll ser dock Länsstyrelsen behov av vissa justeringar gällande ärendetyper samt hur objekten benämns. Syftet är att förtydliga så att risken minskar för inkonsekvent användning av klassificeringssystemet och på så vis öka ärendehanteringens effektivitet samt säkerställa hög kvalitet på jämförbar statistik.

Ärendegrupper, ärendetyper och åtgärdstyper (Tabell 2)

Inom ärendegruppen Planärenden, ärendetyp "Översiktsplan" bör åtgärdstyperna kompletteras med "Tillägg till översiktsplan". Inom ärendegruppen Lov-, förhandsbesked- och anmälansärenden bör det inte finnas överlappande ärendetyper för säsongslöv. Det är också lämpligt att listan med åtgärdstyper inom ärendetyp "Bygglov för" ses över för att omfatta samtliga bygglovspliktiga åtgärder.

Objektlista från ändamålskatalogen (Tabell 3)

Länsstyrelsen noterar att objektlistan innehåller precisering av objekt på olika nivåer, till exempel objektet "Kundvagnsparkering" särskiljs från det generella objektet "Skärmtak" på detaljnivå trots stora likheter. Objektet "Stuga" finns både på en generell nivå och till viss del preciserad på detaljnivå i objekten "Kolonistuga", "Värme- och raststuga", "Jaktstuga" och "Fäbod". Det generella objektet "Stuga" kan i sin tur tolkas inrymma allt i från campingstuga och sommarstuga till andra stugliknande komplementbyggnader som gäststuga. Verksamheter inom industriområden med till exempel allt från återvinningscentraler, maskinpark för markskötselfirmor, bussdepåer (utan garage), värmekraftverk, mejeri och bilverkstad behöver samsas inom de relativt få generella objekten "Teknisk försörjning", "Tillverkning" eller "Service".

Objektlistan saknar också begrepp som finns med i lagstiftningen till exempel transformatorstation och fritidshus som utgör en ansevärd mängd ärenden varje år. Begreppet fritidshus i PBL är tätt sammankopplat med undantag för tillgänglighetsregler vilket i sin tur sannolikt är intressant att följa upp till exempel vid lagändringsförslag.

Objektlistan innehåller enligt ovan exempel ett tolkningsutrymme som riskerar att ärenden gällande samma typ av objekt registreras som olika typ av objekt. Det kan också medföra att en objektkategori används för en större bredd av objekt än önskvärt med följden att kategorin får mycket blandat innehåll. Sammantaget innebär detta att objektlistan riskerar att försvåra såväl handläggning, statistik samt uppföljning av lagar och regler.

Eftersom tillämpningen av objektlistan utgör en central del i syftet med klassificeringsstrukturen är den vital för att fullt ut kunna nyttja alla positiva effekter av ett nationellt ärendehanteringssystem. Förslagsvis omarbetas objekt-tabellen i två nivåer där

huvudobjekten ges underobjekt. Till exempel objektet "Tillfällig vistelse" kan ha underobjekten "Hotell", "Vandrarhem", "Bead and breakfast" och "Övrig tillfällig vistelse". På så vis blir det mer överskådligt, mindre godtyckligt tolkningsutrymme och med minskad risk att av misstag välja fel. Det ger också en logisk och användbar detaljeringsgrad som ökar användarvänligheten.

Nationellt ärendehanteringssystem

Länsstyrelsen ser positivt på ett nationellt ärendehanteringssystem (scenario 7) gällande ökad enhetlighet och rättssäkerhet för själva ärendehanteringens men också för ökad effektivitet till följd av ökat digitalt samarbete och informationsutbyte (interoperabilitet) för alla inblandade.

Länsstyrelsen kan konstatera att det vid hantering av överklagade PBL-ärenden finns olika tolkning av handlägningsprocessen hos olika kommuner. Det är inte ovanligt att det krävs manuellt arbete för att efterforska information i överklagade ärenden samt att dessa upphävs och återförvisas till kommunerna som en följd av formella brister som kan hänföras till handlägningsprocessen, till exempel avsaknad av grannhörande i lovärenden. Detta skulle avhjälpas av ett nationellt ärendehanteringssystem med tydligt reglerade processteg. Ett sådant system ökar inte bara rättssäkerheten generellt utan minskar också manuell administration genom att möjliggöra ett snabbt informationsutbyte mellan myndigheter/system i överklagade ärenden vilket kan korta ner handläggningstiderna för dessa ytterligare.

Behov av författningsändringar

Länsstyrelsen instämmer i utredningens bedömning av behövliga författningsändringar.

Konsekvenser

Länsstyrelsen bedömer att konsekvensbeskrivningen håller en rimlig nivå i förhållande till rapportens syfte. Det är bra att reflektioner görs utifrån olika alternativa scenarier. Så som framgår krävs ytterligare utredning innan förslagen kan implementeras, varför tidsåtgången för genomförandet fortsatt är svår att bedöma.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor på telefon 010-223 50 00 eller via e-post ostergotland@lansstyrelsen.se. Ange ärendets diarienummer 17593-2025 i ämnesraden för e-post.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av avdelningschef, avdelningen verksamhetsstöd, Suzi Pergel med beredningshandläggare, enheten för juridik, Karin Lilliecrantz som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsarkitekt, enheten för samhällsbyggnad, Jan Persson medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.